

EMILIA

Till och med mina egna kompisar gav mig skulden. Men du drack dig ju så full, sa de. Det sveket är faktiskt det som har gett mig mest ärr.

– Emilia, 24 år

Hon sitter i en fåtölj vid fönstret på ett hotell, utsikten över stan är hänförande. Hon vilar blicken på himlen där utanför, sitter rak i ryggen. Hon har arbetat hela dagen, men ser inte trött ut. Hon har ett sommarjobb på en vårdcentral som hon tycker är roligt.

Jag säger att jag är glad för att Emilia har tagit sig tid att ses när jag är i stan, hon svarar att det är självklart. Hon vill ge andra i samma situation det hon själv saknade för några år sedan – en känsla av att inte vara ensam, att få höra att det blir bättre.

För det blir det.

Men priset hon betalade var högt. Mycket högt.

”Det började i högstadiet, jag gick i åttan då och var fjorton år. På min skola fanns ett killgäng som var taskiga mot många i skolan. Det var en kille som var ledaren, Wilmer, och så några till. Arvid, Gabriel, Otto, de var stommen ... och så Erik, som jag var jättebra kompis med. Grejen med det här gänget var att de inte bara var taskiga mot andra elever, utan också mot varandra. Verkligen jätteelaka, inte bara en hård och kall jargong som vissa grabbar kan ha. Om någon av dem hade en öm punkt, till exempel komplex för sin stora näsa eller sina finnar, då var det just det som gjorde ont som de andra retades för. Jag vet till exempel att min kompis Erik

tog illa vid sig av att de drev med att hans pappa är jude.”

Emilia i sin tur var kamratstödjure på skolan och inte sen att ryta ifrån när hon tyckte att Wilmers gäng gick för långt. Det gjorde gänget nervösa, och det var tydligt att de tyckte illa om Emilia för att hon kritiserade dem när de gav sig på någon annan elev.

”Mitt vapen var att jag inte sänkte mig till deras nivå utan mer bemötte dem med fakta. Sådan var jag.”

Hon tystnar.

”Hur som helst”, säger Emilia och drar ett djupt andetag. Fäster blicken utanför fönstret igen, bort mot stadens silhuett och horisonten. Hon börjar berätta.

”Det var en fest, och vi var nere i en källare. Jag gick dit till festen tillsammans med Erik och det var andra gången jag drack alkohol, så jag visste inte alls hur mycket jag tålde. Jag drack cider och blev alldeles för full.”

Emilia hamnade i en soffå, bredvid Arvid. Han började kyssa henne och Emilia kysste honom tillbaka. Det var inget aktivt beslut, utan något som bara hände. Men Emilia kände sig dålig, alkoholen började få henne att må riktigt, riktigt illa.

Kompisen Erik befann sig på övervåningen i huset. Nere i källaren tillsammans med Arvid och Emilia fanns nu resten av killgänget. Wilmer, Oskar, Mats som bodde i huset och en kille som hette Hugo. Inga andra tjejer.

Plötsligt började Wilmer skrika åt Arvid som satt och kysste Emilia.

”Hur fan kan du ens röra den fittan”, skrek han och jag minns att det syntes att Arvid skämdes, som om han svek gänget”, säger Emilia.

Vid det här laget började Emilia glida i och ur medvetlöshet, så full var hon. Kroppen lydde inte längre, men hon märkte vad grabbarna höll på med. Hörde dem som genom en dimma.

”Fy fan vad äcklig du är”, fortsatte Wilmer och gick på Arvid. ”Hur kan du röra den horan?”

Arvid svarade med att börja rycka i Emilias kläder. ”Titta på henne, du ser väl hur full hon är”, sa han och visade hennes trosor för de andra killarna. Han drog upp hennes tröja, drog ner behån.

Killarna stod i en ring runt soffan och Emilia. De skrattade. Mats, han som bodde i huset, började filma Emilia med sin mobil. Medan Arvid fortsatte att visa upp Emilias underkläder och bröst skrek Wilmer åt henne.

”Jävla hora, du är så äcklig. Du är så jävla ful.”

Arvid tog på henne innanför trosorna. Mats filmade. Emilia vände upp ansiktet mot Arvid.

”Vad är det som händer?” sludrade hon.

”Såja, såja, lilla gumman”, sa han och fortsatte. Emilia gjorde inte motstånd, hon kunde inte.

För att visa de andra hur otroligt full hon var tryckte Arvid ner två fingrar i halsen på henne.

Fortfarande klarade hon inte av att göra motstånd, men kroppens reflexer gjorde att hon nästan kräktes. Wilmer skrek åt henne hur äcklig hon var.

Till slut följde Erik henne hem från festen. Hugo, som hade varit nere i källaren och sett på hur de andra killarna höll på med Emilia men som själv inte deltagit, gick därifrån tillsammans med Emilia och Erik. Efter en stund började han nästan gråta. Allt kom ur Hugo, vad han hade sett de andra göra mot Emilia. Han sa till Emilia att hon borde polisanmäla.

Så blev det måndag. Skolan började igen och Emilia gick dit.

Och hon insåg att Arvid och Wilmer måste ha gått runt och visat filmen från Hugos källarfest för varenda elev på skolan.

”Folk var bara ... din jävla hora. De trodde att jag ville det. För vissa var det som om de nu fick bevis för att jag inte var den perfekta tjejen, att de kunde komma åt mig nu. Jag minns hur jag fick panik, både för att jag inte visste vad som fanns på filmen och för att ingen ville låta mig se. Tog de av mig trosorna? Hade alla sett? Jag gömde mig inne på toaletten och bara grät.”

Ganska snart märkte Emilia vad Wilmer och hans gäng höll på med. Det tedde sig nästan som en utstuderad plan från deras sida. Att de filmade Emilia när hon var för full för att göra motstånd, och att de nu gick runt i skolan och visade filmen för alla som ville se. Och det ville de flesta.

”Alla pratade om mig. De skrev saker om mig på toa, på mitt skåp ... Och folk som jag trodde var mina vänner började ifrågasätta mig. ’Det här trodde jag verkligen inte om dig Emilia, men jag såg ju filmen’, sa de. ’Hur full var du egentligen?’ Och jag skämdes, även om jag visste att jag egentligen inte hade gjort något fel så visste jag att jag hade varit oförsiktig och försatt mig i den situationen.”

Emilia bröt ihop och berättade för en fritidsledare på skolan vad som hänt, och de två gick till polisen. Besöket på polisstationen var ett skämt.

”Han var en barsk, överviktig man i fyrtioårsåldern som bara sa till mig att eftersom jag hade varit så full så påverkade det min trovärdighet. Han frågade vilken typ av trosor jag hade haft på mig, om det var stringtrosor. När jag berättade att Arvid hade tagit på mig innanför trosorna inför de andra sa han att det inte var värre än ett sexuellt ofredande. När han fick veta att det fanns en film sa han att ja, då kanske det fanns en liten chans. Han ville ha killarnas adresser och jag sa att jag var jätterädd att de skulle få veta att jag hade anmält. ’Jamen, nu är du ju här’, sa han bara surt.”

Polisen åkte till Mats och beslagtog telefonen. Han hade inte raderat filmen, utan beviset på vad de gjort mot Emilia den kvällen fanns kvar.

Men det var nu det riktiga helvetet började.

”Hela gänget med Wilmer i spetsen blev förstås sjukt nervösa. Till och med Erik som var min kompis sa till dem att han inte stod på min sida. De hotade honom, de hotade varandra inom gänget med att om någon snackade så skulle den personen bli misshandlad. De snackade ihop sig om vad som skulle ha hänt.”

Emilia nåddes av gängets mycket tydliga budskap. Om hon stod fast vid sin anmälan skulle hon också bli misshandlad.

De skulle se till att alla på skolan skulle hata henne, fick hon veta.

”Det som gjorde mig mest upprörd var att alla följde vad de sa, att de hade en sådan oerhörd makt. All respekt för mig var puts väck, och det spelade ingen roll vad jag sa för att försvara mig. Jag tänkte att jag hade ett säkert argument, det syntes ju på filmen att jag var helt borta. Jag var så naiv att jag tänkte att det är väl ingen som tror på allt de säger. Men till och med mina egna kompisar gav mig skulden. Du drack dig ju så full, sa de. Det sveket är faktiskt det som har gett mig mest ärr.”

Det var som om ingen riktigt vågade umgås med Emilia. Det var för riskabelt att gå emot Wilmers gäng. Emilia blev totalt utfryst.

”Ingen ville sitta med mig i matsalen, ingen väntade på mig vid skåpen. Jag frågade en kompis varför hon inte hälsade på mig och hon svarade att Wilmer gick omkring och hotade folk om de backade mig.”

”Den här makten du beskriver”, undrar jag. ”Hade de den innan också?”

”Gud ja”, svarar Emilia. ”De skrämde folk. Alla var rädda för dem. De överskred alla sociala gränser, och ingen vågade visa sig sårbar inför dem av rädsla för att de skulle ge sig på dem och vara elaka. Det var ett gäng med högljudda grabbar, de hade inte bra betyg, några av dem kom från riktigt tråkiga familjeförhållanden och inga tjejer fick vara med i gänget.”

Emilia i sin tur tillhörde ett eget gäng, en grupp med populära tjejer, men också de frös ut henne. Snacket som gick på skolan om Emilia var enhälligt: har ni hört talas om tjejen som polisanmälde Arvid bara för att få uppmärksamhet?

Tiden gick. Emilia blev ensammare och ensammare.

Det gick så långt att skolans antimobbningsteam med vuxna blev inkopplat, men inte heller det hjälpte. Killarnas föräldrar kallades till skolan i ett försök att stävja situationen som nu var utom all kontroll.

En dag när hon kom ut från skolmatsalen stod hela gänget ute

på skolgården och väntade på henne. Wilmer, Arvid, Mats och de andra. Och Hugo, han som nästan hade börjat gråta när han följt Emilia hem natten efter källarfesten och som sagt åt henne att polisanmäla.

De var sju killar, de stod tillsammans i en klunga.

”Kom lite, Emilia”, ropade Wilmer.

Hon stannade. Hon hade hört snacket på skolan om att de hade hotat att slå henne. Samtidigt var det livsviktigt för henne att hålla upp en fasad, framför allt mot dem. De skulle inte kunna komma åt henne.

”Emilia, det här har ju helt gått överstyr”, sa Wilmer. ”Om du tar tillbaka din polisanmälan så slutar vi att sprida rykten om dig.”

Emilia blev rasande. ”Ni är så jävla feга”, skrek hon. ”Först nu vill ni sluta ... Aldrig!”

När hon gick därifrån skrek de efter henne. Vartenda fult ord man kan skrika efter en tjej.

”Till och med Hugo stod och skrek hora efter mig, omgiven av de andra i gänget. Han som var helt förkrossad den natten över vad de hade gjort mot mig. Det säger en hel del om gruppsytrycket kraft.”

Och inte blev det bättre när föräldrarna kopplades in. De ställde sig helt på sina söners sida och nu började det också cirkulera rykten om Emilia mellan olika familjer i området där de bodde. Hon kallades ”uppmärksamhetssjuk fjortis” och ännu värre saker. Skitsnacket spred sig till andra skolor, Emilias lillasyster som gick i sexan fick höra vad de sa om hennes storasyster.

Trots att polisens utredning ledde till att Arvid dömdes för förtal slutade inte ryktena. Inte ens då. Det var som om det fanns en version från killarna, som alla hängde sig fast vid, och Emilias ord som ingen vågade eller ville tro på.

”Även sådana som kände mig väl kunde säga att jag nog ändå hade varit med på det. Eller försvara killarna: ’Fast inte de, de skulle aldrig göra en sådan sak ...’ Trots att alla visste att de var ett mobbargång, trots att alla var rädda för dem, så försvarade folk ändå killarna. De enda som trodde på mig var några av lärarna. Jag var

ordentlig och duktig i skolan, och de stod på min sida. Jag minns en gång när jag berättade för en lärare, det var när det var som mest hot mot mig att jag skulle ta tillbaka anmälan. Hon började gråta och så sa hon: 'Jag visste att något sådant här skulle hända med det gänget.'

”Hur länge pågick det här?” frågar jag.

Emilias blick söker sig utåt igen, mot himlen och molnen. Hon är tyst en stund.

”Resten av min skoltid. Jag var helt ensam. Hela tiden. Folk kom med alla möjliga ursäkter för att inte vilja umgås med mig. De andra tjejerna hade fester, men de bjöd alla utom mig. Jag kände inte att jag hade någon.”

Emilias föräldrar fick veta vad som hände, hennes pappa som är jurist hjälpte henne en del med de bitarna som hade att göra med polisanmälan och killarnas hot mot henne. När Wilmer skrev långa inlägg på nätet om vilken fitta Emilia var skrev hon ut texterna och de gav dem till polisen. Enligt Emilias pappa fanns det rena hot i några av meddelandena, det kunde vara fråga om övergrepp i rättssak.

Men hennes föräldrar hade för mycket i sina egna liv vid den tidpunkten, som Emilia uttrycker det. Egna problem, stora problem. Istället sökte hon sig till föräldrarna till den kille hon träffade i gymnasiet och som var hennes pojkvän under flera år.

”Jag bodde nästan hemma hos Sebastian och hans mamma och bonuspappa, de hjälpte mig mycket. Mina egna var för illa därän. Pappa fick en svår sjukdom som han kämpade mot i flera år. Jag kunde inte ta allt med dem, de hade så mycket med sig själva. Jag träffade Sebastian som hade gått på en annan skola under högsta-diet. Han hade hört talas om mig, hört ryktena, men han brydde sig inte. Men när han fick veta allt, så grät han. Han trodde på mig. Han kände inte Wilmer och de andra, och var inte påverkad av dem. Men det var ju så också i gymnasiet, att jag alltid var nervös när jag träffade nya människor på fester, om de hade hört ryktena om mig. Emilia, horan från [orten]. Ofta hade de hört saker som

att jag 'polisanmälde en kille jag kysste på en fest bara för att få uppmärksamhet'. Det fortsatte hela gymnasiet.”

Att hon var ihop med Sebastian i fyra år blev något av en sköld mot omgivningen.

”Förutom Sebastian och hans familj umgicks jag inte med någon. Jag var väldigt, väldigt ensam. Det var som om jag ville visa alla att jag var den fina flickan, det var viktigt att upprätthålla en bild av en ordentlig tjej. Jag gick 'all in', kan man säga, jag skulle vara duktig i skolan, helt perfekt. Det påverkade mig i allt, hur jag flörtade, hur jag klädde mig, hur alla såg på mig. Inte bara de i min egen ålder, utan också alla föräldrar, även mina egna föräldrar. Visst kunde jag sätta på mig en urringad klänning, men jag tänkte på hur jag förde mig, hur jag pratade och vad jag gjorde för intryck. Allt handlade om att ingen skulle få för sig att tro att jag var en tjej som skulle vilja bjuda ut sig på en fest. Samtidigt var det en balansakt, jag fick inte vara för prydlig heller, för då skulle omgivningen märka hur ryktena hade påverkat mig. Och det ville jag inte.”

Emilia återkommer till gänget med populära tjejer som hon varit en del av under högstadietiden. De som frös ut henne när ryktena började gå och som ifrågasatte Emilia, som var deras kompis, och inte killarna, mobbargänget.

”Vi var populära men ändå duktiga i skolan, och det var mycket yta. Lite perfekta. Jag tror att vi hängde med varandra just för att de andra också var populära. När de inte backade mig mot Wilmer och de andra valde jag till slut bort dem, och jag började inse hur ytlig vänskapen var i det gänget. Jag sa till mig själv att om det är något jag ska göra så är det att se till att ha bra betyg. På något märkligt sätt blev allt som hände positivt på det sättet att jag helt kunde fokusera på mina studier. Allt det som annars distraherar när man är tonåring gällde inte mig. Jag var hemma med Sebastian bara, gick inte på några fester.”

Idag när vi ses är Emilia äldre. Åren har gått och hon pluggar till läkare. Betygen blev just så bra som hon bestämde sig för och hon

är på väg mot något helt annat. Hon är säkrare, men fortfarande påverkas självkänslan av ryktena under skolåren.

”Jag har inga sociala problem, men det är ganska sorgligt att jag inte kan minnas så mycket positivt från skoltiden. Jag tänker bara på att jag var tjejen som hela högstadiet och gymnasiet satt och lunchade med mina lärare för att jag var så ensam.

Sedan tänker jag på hur det är idag, att de jag umgås med är personer som jag har valt att omge mig med. Jag tycker om människor som står för det de tror på, som gillar debatt och kämpar för jämlikhet. Under skolåren sitter man ju fast med dem som är ens klasskompisar eller bor i samma område, man kan inte välja. Man kommer inte undan.”

*

På ett sätt känns det som om jag har hört Emilias berättelse så många gånger förut. Samtidigt är förstås Emilia unik, på samma sätt som varje drabbad flicka eller kvinna har en alldeles egen historia.

Men vissa saker går igen gång på gång under de snart tjugo år som jag har arbetat med och mött tjejer som blivit utsatta för mäns sexuella övergrepp. Jag skrev om detta i *Flickan och skulden*, och jag har också deltagit i den debatt som har följt sedan dess beträffande skuldbeläggande av offren och rättssystemets många gånger omänskliga bemötande av utsatta kvinnor.

Det är samma sak igen, och igen, och igen. Ryktesspridningen. Ställningstagandet – *mot* offret, för gärningsmännen. Misstron. Lögnerna som blir till ”sanningar”.

Men det finns ytterligare en intressant och skrämmande aspekt på Emilias historia. Om det blir rättsak av sexuella övergrepp är just trovärdigheten helt central. De flesta våldtäktsmål hamnar i en ord-mot-ord-situation, och det saknas ofta vittnen och stödbevisning. Det blir då flickans trovärdighet som en del försvarsadvokater riktar in sig på, och de försöker göra stor sak av eventuella rykten om tjejen – att hon skulle vara en tjej som ”brukar ligga runt” (vilket

dock självklart inte gör att hennes nej har mindre betydelse än en annan tjejs nej).

Men på senare år har det har blivit allt vanligare att gärningsmän filmar sina övergrepp med mobiltelefoner eller tar foton, vilket skapar en mycket komplex situation. Å ena sidan kan dessa bilder eller filmer vara helt avgörande bevisning, men samtidigt är just den förnedrande filmen i sig – eller kanske snarare *spridandet* av den – något som kan orsaka den drabbade tjejen ett närmast oöverskådligt lidande, eftersom skammen uppstår när andra får veta vad som har hänt. Det som räddar henne i juridisk mening kan också vara det som krossar henne socialt.

Så även om killarna kanske blir dömda ”tack vare” att det finns bildbevis på att hon var kraftigt berusad eller hur övergreppet gick till, så är samma bilder ett gräsligt verktyg för att förstöra tjejen rykte, och därmed eventuellt också hennes trovärdighet.

Hur man än ser på det förblir det flickan som får stå där med skammen.